

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2017

VERBRUIKERSTUDIES

PUNTE: 200

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 16 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit SES vrae.

AFDELING	PUNTE	TYD (mins.)
VRAAG 1: Kortvrae (Alle onderwerpe)	40	20
VRAAG 2: Die Verbruiker	30	30
VRAAG 3: Voedsel en Voeding	40	40
VRAAG 4: Kleding	30	30
VRAAG 5: Behuising	30	30
VRAAG 6: Entrepreneurskap	30	30
TOTAAL	200	180

2. Alle vrae is VERPLIGTEND en moet beantwoord word in die ANTWOORDEBOEK.
3. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
4. Begin ELKE vraag op 'n NUWE bladsy.
5. Jy mag 'n sakrekenaar gebruik.
6. Skryf slegs in swart of blou ink.
7. Gee aandag aan spelling en sinskonstruksie.
8. Skryf netjies en leesbaar.

VRAAG 1: KORTVRAE

- 1.1 Verskeie opsies word gegee as moontlike antwoorde vir die volgende vrae. Kies die antwoord en skryf slegs die korrekte letter (A–D) langs die vraagnommer (1.1.1–1.1.20) in die ANTWOORDEBOEK, byvoorbeeld 1.1.21 D.
- 1.1.1 Die ... kollekteer inligting i.v.m. persone wat nie hul skuld betaal nie.
- A Kredietburo
  - B Nasionale Kredietreguleerder
  - C Verbruikerstribunaal
  - D Verbruikersforum
- (1)
- 1.1.2 Die verbruiker ontvang slegs die goedere nadat die volle bedrag daarvoor betaal is.
- A Winkelrekening
  - B Bêrekoop
  - C Kredietkaart
  - D Krediet
- (1)
- 1.1.3 Identifiseer EEN voordeel deur 'n huishoudelike begroting te gebruik.
- A 'n Persoon ontvang rente omdat hy skuld het
  - B Dit help jou om die geld wat jy spandeer te kontroleer
  - C Dit laat jou toe om te koop wat jy wil hê
  - D 'n Persoon kom in aanmerking vir 'n toelaag
- (1)
- 1.1.4 ... is 'n voorbeeld van 'n krediettransaksie:
- A Bêrekoop
  - B Debietkaart
  - C Tjek
  - D Posorder
- (1)
- 1.1.5 Watter nutriënt bevat meer kilojoules per gram?
- A Vette
  - B Proteïene
  - C Koolhidrate
  - D Vitamiene
- (1)

- 1.1.6 Die eet van voldoende groen blaargroentes en volgraan ontbyte sal ... voorkom.
- A anemie
  - B pellagra
  - C skeurbuik
  - D ragitis
- (1)
- 1.1.7 Identifiseer die mikroörganisme wat hoë temperature kan weerstaan.
- A Gis
  - B Muf
  - C Bakterieë
  - D Ensieme
- (1)
- 1.1.8 Wanneer gekontamineerde voedsel drup of spat op ander voedsel, word dit ... genoem.
- A chemiese kontaminasie
  - B kruiskontaminasie
  - C natuurlike kontaminasie
  - D fisiese kontaminasie
- (1)
- 1.1.9 Hoeveel sekondêre kleure is daar op die kleurwiel?
- A Vyf
  - B Ses
  - C Drie
  - D Vier
- (1)
- 1.1.10 Die ontwerp bestaan uit verskillende voorwerpe wat in 'n sirkel om 'n sentrale punt gerangskik is.
- A Simmetriese balans
  - B Asimmetriese balans
  - C Straling
  - D Radiale balans
- (1)
- 1.1.11 Daar is 'n geleidelike verandering in grootte van groot na klein.
- A Progressie
  - B Afwisseling
  - C Herhaling
  - D Aanhoudend
- (1)

- 1.1.12 Komplekse veelkleurige ontwerpe in die tekstielstof ingeweef met gekleurde inslag en wit skeringsdrade.
- A Dobbie-weef
  - B Jacquard-weef
  - C Mandjie-weef
  - D Keper-weef
- (1)
- 1.1.13 Sanforisering is 'n proses wat ...
- A frummeling verminder.
  - B statiese elektrisiteit opwek.
  - C tekstielstof kreukeltraag maak.
  - D keer dat kledingstowwe krimp tydens die wasproses.
- (1)
- 1.1.14 Wol word dikwels gebruik vir stoffeerwerk omdat dit ...
- A vuilheid weerstaan en liggewig is.
  - B verswak in sonlig en kreukel maklik.
  - C kleurvas en maklik is om te was.
  - D redelik sterk en vlam weerstand.
- (1)
- 1.1.15 Wanneer 'n kledingstof met 'n krimp afwerking afgewerk is beteken dit dat ...
- A voorkom krimp van meer as 1% wanneer versorging instruksies gevolg word.
  - B sal nie krimp nie.
  - C sal verhoed dat kledingstof rek
  - D voorkom krimp van meer as 5% wanneer die versorging instruksies gevolg word.
- (1)
- 1.1.16 Prys in die markmengsel sluit in ...
- A kliënte ruil hul geld vir wat hulle wil hê.
  - B die prys is hoër as die mark se prys wat hulle wil hê.
  - C onderprysing wat die goedkoopste is.
  - D mark afskakeling benadering.
- (1)
- 1.1.17 'n Persoon wat oor die vermoë beskik om 'n besigheidsgelentheid sien en die moed het om 'n geleentheid in 'n suksesvolle besigheid te omskep is 'n ...
- A bemarker.
  - B finansiële bestuurder.
  - C entrepreneur.
  - D besigheidsbestuurder.
- (1)

1.1.18 ... wys die spesifieke eienskappe op 'n etiket.

- A Logo's
  - B Handelsname
  - C Embleme
  - D Replikas
- (1)

1.1.19 'n Groep mense met gemeenskaplike behoeftes en belangstellings is 'n ...

- A organisasie.
  - B produsent.
  - C teikenmark.
  - D veldwerker.
- (1)

1.1.20 Die ... is die bedrag wat by die kosprys van goedere gevoeg is om oorhoofse koste te dek en 'n wins te maak.

- A produksiekoste
  - B eenheidsprys
  - C winsmarge
  - D voorbereidingskoste
- (1)

1.2 Kies 'n kategorie uitgawe in KOLOM A wat by 'n voorbeeld van die uitgawes in KOLOM B pas. Skryf slegs die letter (A–F) langs die vraagnommer (1.2.1–1.2.5) in die ANTWOORDEBOEK, byvoorbeeld 1.2.6 G.

KOLOM A Kategorie van uitgawes	KOLOM B Voorbeeld van tipe uitgawes
1.2.1 Paaielemente op huislening	A Spaarrekening
1.2.2 Selfoonrekening	B Opsionele rekening
1.2.3 Verjaarsdaggeskenk	C Vaste uitgawes
1.2.4 Vervanging van 'n beskadigde wiel	D Tydelike uitgawes
1.2.5 Geld wat rente verdien oor 'n tydperk	E Veranderlike uitgawes
	F Nooduitgawes

(5 x 1) (5)

- 1.3 Kies die nutriënt in KOLOM A wat by die gebrek in KOLOM B pas. Skryf slegs die letter (A–H) langs die vraagnommer (1.3.1–1.3.5) in die ANTWOORDEBOEK.

KOLOM A Nutriënte		KOLOM B Gebrek	
1.3.1	Vitamien A	A	Lae weerstand teen infeksie
1.3.2	Vesel	B	Kwasjiorkor
1.3.3	Yster	C	Ragitis
1.3.4	Proteïen	D	Hardlywigheid
1.3.5	Vitamien D	E	Gebrek aan energie
		F	Spierkrampe
		G	Skildklier
		H	Nagblindheid

(5 x 1) (5)

- 1.4 Gee EEN woord vir elk van die onderstaande beskrywings. Skryf slegs die korrekte woord langs die vraagnommer (1.4.1–1.4.6) in die ANTWOORDEBOEK neer.

1.4.1 Die logo wat vertoon word op produkte wat in Suid-Afrika vervaardig is.

1.4.2 Die koste van goedere vermeerder en die waarde van geld verminder oor 'n sekere tydperk.

1.4.3 Die skaaltekening van al die vertrekke in 'n gebou.

1.4.4 Die natuurlike pad wat mense gebruik om 'n vertrek binne en uit te gaan.

1.4.5 Dit gebeur wanneer ongewenste items in aanraking kom met voedsel of binne-in voedsel beland.

1.4.6 Die term gebruik wanneer wit by 'n ander kleur gevoeg word. (6 x 1) (6)

- 1.5 Identifiseer VIER riglyne vir meubelrangskikking uit die onderstaande lys en skryf slegs die letters (A–G) in jou ANTWOORDEBOEK neer.

A Moenie die vertrekke beknop nie.

B Verkeersvloei moet nie geblokkeer word nie.

C Voldoende beligting.

D Gebruik meubels wat pas by die grootte van die kamer.

E Verhoog die watt van gloeilampe.

F Laat genoeg spasie vir vrye beweging toe.

G Plaas klein meubelstukke teen die muur. (4 x 1) (4)

[40]

VRAAG 2: DIE VERBRUIKER

- 2.1 Lys DRIE voordele en nadele deur gebruik te maak van debietkaarte in aankope. Tabuleer jou antwoord soos volg:

Voordele	Nadele

(3)

(3)

(6)

- 2.2 Noem DRIE aftrekkings wat deur werkgewers se bruto salaris afgetrek word. (3)

- 2.3 Lees die onderstaande gevallestudie en beantwoord en beantwoord die vrae wat volg.

Mnr. Prince het sy huis opgegradeer. Hy wou nuwe meubels op krediet koop, om die nuwe slaapkamer te meubeleer by 'n meubelwinkel in sy plaaslike gemeenskap. Sy aansoek was sonder verduideliking afgekeur.

- 2.3.1 Verduidelik mnr. Prince se verbruikersregte kragtens die weiering van die krediettransaksie. (3)

- 2.3.2 Gee TWEE redes waarom mnr. Prince sy klag direk aan die Nasionale Verbruikerstribunaal moet rig. (2)

- 2.4 Skryf 'n paragraaf aan 'n verbruikerstydskrif vir verbruikers oor veilige maatreëls vir internetbank. (6)

- 2.5 Bestudeer die onderstaande begroting van Aubrey.

Inkomste		Uitgawes	
Sakgeld	R200,00	Klere	R150,00
Loon vir was van motors	R300,00	Selfoon	R200,00
		Vermaak	R150,00
TOTAAL A:	R500,00	TOTAAL B:	R500,00
			R0,00
			R0,00

- Stel VIER maniere voor hoe om die begroting te balanseer en ook nog te spaar. (4)

2.6 Lees die gevallestudie en beantwoord en die vrae wat volg.

Danielle het 'n stoomyster by Bay West winkel in haar plaaslike gemeenskap gekoop. Voordat sy die yster vir die eerste keer gebruik het, het sy die instruksies gevolg. Sy het begin met die artikel wat 'n matige yster benodig. Toe sy die knoppie draai het dit afgeval. Gevolglik kon sy nie die artikel behoorlik stryk nie, want dit het 'n warm yster vereis. Die volgende dag het sy terug na die winkel vir 'n terugbetaling gegaan. Die winkelbestuurder het haar 'n kennisgewing gewys dat geen goedere omgeruil of terugbetalings gemaak sal word nie.

Evalueer die probleem en gee redes waarom Danielle geldige redes het vir terugbetaling.

(6)
[30]

VRAAG 3: VOEDSEL EN VOEDING

- 3.1 Definieer die volgende terme:
- 3.1.1 Voedselfortifikasie (2)
  - 3.1.2 Basale metabolisme (2)
- 3.2 Noem TWEE voordele van borsvoeding. (2)
- 3.3 Bestudeer die inligting wat op die onderstaande etiket van 'n pak aartappel-skyfies (potato chips) en beantwoord die vrae wat volg.

BESTANDELE

Gehidreerde aartappels, gemodifiseerde voedsel stysel, mielie olie (corn oil) suiker, sout, soja, lesitien, fosfaat, natrium, koeksoda en dekstrose. Geen preserveermiddels. Totale vet 3 g (5%), Versadigde vette 0 g (0%). Cholesterol 0 mg (0%). Totale koolhidrate 21 g (7%), Dieetvesel 2 g (6%), Suiker 2 g, Proteïene 2 g.

- 3.3.1 Watter bestanddeel is die grootste persentasie teenwoordig? (1)
- 3.3.2 Noem die funksies van die volgende nutriënte wat in die bostaande produk gevind is.
- (a) Dieetvesel (1)
  - (b) Vitamien A (1)
  - (c) Proteïene (2)
- 3.3.3 Bespreek die belangrikheid van geen versadigde of transvet in die produk. (2)
- 3.3.4 Die produk bevat 200 mg natrium (sout). Verduidelik waarom die hoeveelheid sout in die dieet beperk moet word. (2)

3.4 Lees die onderstaande verslag en beantwoord die vrae wat volg.

Vyftig vrywilligers is gister behandel vir voedselvergiftiging nadat hulle middagete by OBR Lodge geëet het.

Sommige het gevomeer terwyl ander aan diarree gely het. 'n Ondersoek is geloods om te bepaal watter voedsel hulle geëet het en of dit gekontamineer was, indien so hoe dit gekontamineer geraak het.

- 3.4.1 Lys VIER tekens om na uit te kyk in voedsel wat deur mikroörganismes gekontamineer is. (4)
- 3.4.2 Identifiseer, uit die verslag, TWEE simptome van voedselvergiftiging. (2)
- 3.4.3 Stel DRIE maniere voor hoe om die simptome van voedselvergiftiging te behandel (3)
- 3.4.4 Verduidelik TWEE maniere hoe voedsel fisies gekontamineer kan word. (2)
- 3.4.5 Bespreek VIER riglyne vir mense wat in 'n kombuis werk om fisiese kontaminasie te voorkom. (4)

3.5 Bestudeer die onderstaande spyskaart en beantwoord die vrae wat volg.

<p>Spyskaart Aandete</p> <p>Vrugtekeltjie (pynappel, aarbeie, veselperske)</p> <p>*****</p> <p>Beesvleisbredie volgraan kluitjies Gestoomde spinasie Verglansde wortels</p> <p>*****</p> <p>Malvapoeding met room</p>
--

- 3.5.1 Verduidelik die voordele van die vrugte in die vrugtekeltjie vir 'n siek en herstellende individu. (2)
- 3.5.2 Analiseer die geskiktheid van die spyskaart vir 'n persoon wat aan hoë cholesterol en anemie ly. (8)

[40]

VRAAG 4: KLEDING

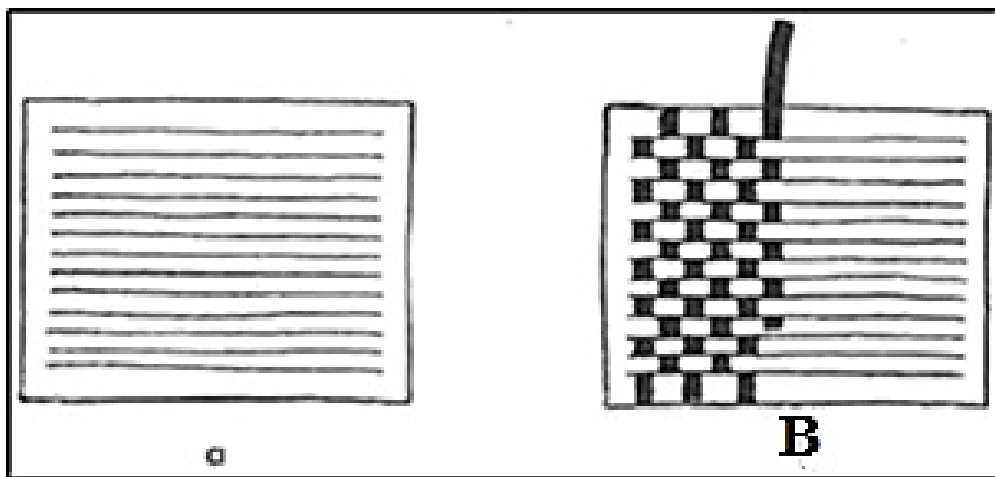
4.1 Verduidelik die volgende terme:

4.1.1 Primêre kleurskema (2)

4.1.2 Toon van kleur (1)

4.1.3 Waarde van kleur (2)

4.2 4.1.2 Identifiseer en noem die weef konstruksiemetode in Skets **B** hieronder.

4.2.2 Tekstielvesels se afwerkings word gedoen om die voorkoms van materiale te verander en te verbeter. Verduidelik hoe mersisering ('mercerising') die voorkoms van 'n stof verbeter. (3)

4.3 Verduidelik hoe die volgende veseleienskappe van tekstielstowwe die stof gemakliker maak om te dra.

4.3.1 Absorbeervermoë (2)

4.3.2 Elastisiteit (2)

4.4 Beskryf TWEE eienskappe van elk van die volgende liggaamsvorms. Tabuleer jou antwoord soos volg. (1)

Liggaamsvorm	Eienskappe
4.4.1 Driehoekig / A-lyn	(2)
4.4.2 Uurglas	(2)
4.4.3 Appel / ovaal	(2)

(6)

4.5 Bestudeer prente **A** en **B** en beantwoord die vrae wat volg.

4.5.1 Verduidelik hoe ritme by prent **A** waargeneem is. (2)

4.5.2 Evalueer die geskiktheid van die uitrusting in prent **A** vir 'n lang en baie maer man. (5)

4.5.3 Analiseer die geskiktheid van die uitrusting in Prent **B** vir 'n kort en gesette dame. (3)

[30]

VRAAG 5: BEHUISING EN INTERIEUR

5.1 Verduidelik die volgende:

5.1.1 Dimensie (2)

5.1.2 Renoveer (2)

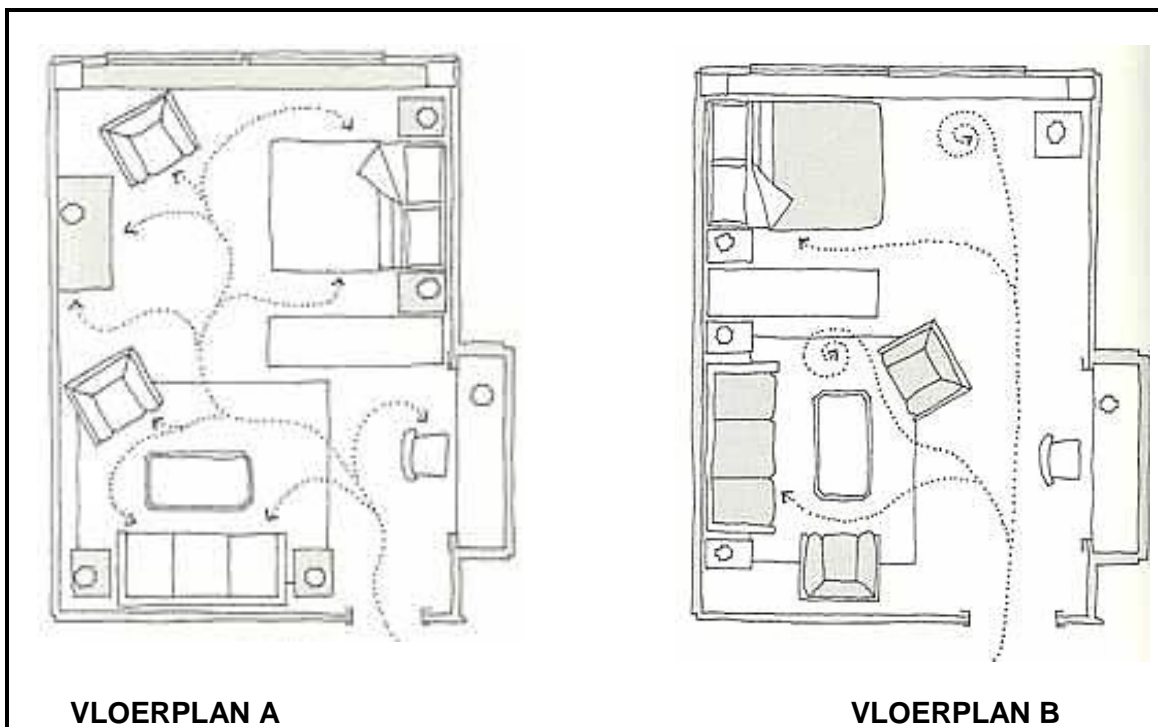
5.1.3 Psigologiese spasiebehoefte (2)

5.2 Noem DRIE basiese sones in 'n huis. (3)

5.3 Gee DRIE tipes kunsmatige beligting. (3)

5.4 5.4.1 Vergelyk die verkeerspatrone in Vloerplanne **A** en **B**. (4)

5.4.2 Identifiseer die mees suksesvolle vloerplan. (1)

5.5 Lys DRIE faktore wat met die evaluering van 'n bestaande huisplan oorweeg moet word. (3)

5.6 Bespreek die geslote vloerplan onder die volgende opskrifte:

5.6.1 Verduideliking (1)

5.6.2 TWEE voordele (2)

5.6.3 EEN nadeel (1)

5.7 Lees die onderstaande scenario en beantwoord die vrae wat volg.

Die Filander gesin het besluit om die stoel vir hul sitkamer te koop. Hulle het beperkte fondse en twee kinders, Sheryl-Ann is ses jaar en Taryn drie jaar.

Evalueer die stoel volgens die kriteria hieronder.

5.7.1 Ekonomie (2)

5.7.2 Sterkte en duursaamheid (2)

5.7.3 Esteties (2)

[30]

VRAAG 6: ENTREPRENEURSKAP

- 6.1 Verduidelik die volgende terme:
- 6.1.1 Winsmarge (2)
- 6.1.2 Situasi  ontleding (2)
- 6.2 Lys DRIE faktore wat 'n winsgewende besigheid beïnvloed. (3)
- 6.3 Lees die gevallestudie en beantwoord die vrae wat volg.

Ingrid en haar vriend Cheryl is universiteitst udente. Hulle is beide geïnspireer deur hul liefde vir kuns en versiering van gebruikte koel drank-plastiekbottels met krale te verkoop. Tien maande terug het hulle begin om die bottels teen 'n mededingende prys by die plaaslike markte en taxi-staanplekke te verkoop. Hulle het hul produkte op sosiale media geadverteer. Hulle het ook self hul produkte na die verkooppunt vervoer.

Bottel gratis

Krale vir 500 ml bottel	R5,00
Verpakking per bottel	R5,00
Verpakkingsmateriaal	R1,20

Winsgrens is 55%

- 6.3.1 Ingrid en Cheryl adverteer hul produkte op sosiale media. Verduidelik kortliks wat 'n bemarkingstrategie is. (2)
- 6.3.2 Noem en verduidelik die 4P's van die bemarkingsmengsel wat in die gevallestudie gebruik is. (8)
- 6.3.3 Verduidelik TWEE oorhoofse koste uit die gevallestudie. (2)
- 6.3.4 Lys die VIER stadiums van die lewensiklus waardeur Ingrid en Cheryl se produk moet gaan. (4)
- 6.4 Bereken:
- 6.4.1 Die produksiekoste van EEN bottel. (2)
- 6.4.2 Die verkoopprijs van 150 bottels. Toon alle berekeninge. (5)

[30]**TOTAAL: 200**